

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Базарлы Матак авылы

КАРАР

2024нче елның "04" декабре

553 №

"2025-2028 елларга Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районында мәдәниятны үстерү" муниципаль программасын раслау турында

Татарстан республикасының Әлки муниципаль районында мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү, районның тарихи-мәдәни мирасын саклау, музейларны комплекслы үстерү, китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү, районның милли мәдәниәте традицияләрен үстерү, районның үзешчән сәнгать коллективларының һәм башкаручыларның, сынлы һәм декоратив-гамәли сәнгать осталарының ижади мөмкинлекләрен тормышка ашыру өчен шартлар тудыру, шулай ук балаларга һәм яшьләргә эстетик әхлакый тәрбия бирү максатыннан Татарстан республикасының Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты **КАРАР КЫЛДЫ**:

1. "2025-2028 елларга Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районында мәдәниятның үсеше" муниципаль программасын расларга (алга таба- Программа) (Кушымта).
2. Авыл жирлекләре башкарма комитетлары житәкчеләренә, шулай ук Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитетының структур бүлекчәләре житәкчеләренә муниципаль программа чараларын үтәүне тәмин итүне тәкъдим итәргә
3. Киләсе елга бюджет төзегәндә, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының МКУ «Финанс-бюджет палатасы»на Программа чараларын гамәлгә ашыруга финанс чаралары карарга.
4. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында һәм Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет»мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарырга.
5. 2020нче елның 23нче сентябрәндәге Әлки муниципаль районы Башкарма комитетының 379нчы номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Әлки муниципаль районы
Башкарма комитет житәкчесе

Р.Х. Мурадымов

Гайфуллина Р.А.

2024 елның 4нче декабрдәге
Әлки муниципаль районы
Башкарма комитетының
553нче номерлы карарына
кушымта

"2025-2028 елларга
Татарстан Республикасы
Әлки муниципаль районында мәдәният үсеше" Муниципаль программа

Программа паспорты

Программаның исеме	"2025-2028 елларга Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районында мәдәниятның үсеше" муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Программа ясаучы	"Әлки районы мәдәният бүлеге" муниципаль дәүләт учреждениесе
Программаның максатлары	<p>Татарстан Республикасы халкының мәдәният, сәнгать, кинематография өлкәсендәге ағымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңаларын формалаштыру.</p> <p>Район халкы һәм Татарстан Республикасы кунаклары өчен мәдәният учреждениеләренең жәлеп итүчәнлеген арттыру.</p>
Программаның бурычлары	<p>Мәдәният һәм сәнгать үсеше өчен шартлар тудыру, районның тарихи-мәдәни мирасын саклау.</p> <p>Музейларның комплекслы үсеше.</p> <p>Гражданнарның мәгълүматка һәм белемгә ирекле керү өчен конституцион хокукларын тормышка ашыруларын, шулай ук китапханәләрдә сакланган милли мәдәни мирасны саклап, китапханә өлкәсендәге төбәк кешеләренең хәзерге һәм яңа ихтыяжларын канәгатьләндереп, китапханәгә хезмәт күрсәтү системасын үстерү, китапханә учреждениеләренең имиджын яхшырту.</p> <p>Төбәкнең милли мәдәнияте традицияләрен саклау.</p> <p>Төбәкнең сынлы һәм декоратив сәнгать осталары, һөвәскәр сәнгать төркемнәренең һәм башкаручыларының ижади потенциалын тормышка ашыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>Кино челтәренең тотрыклы үсешенә ирешү.</p> <p>Балаларга һәм яшьләргә эстетик әхлакый тәрбия бирү өчен шартлар тудыру, яшь талантларга ярдәм итү.</p> <p>Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту.</p> <p>Мәдәният учреждениеләрен югары квалификацияле белгечләр белән тәмин итү.</p> <p>Мәдәният хезмәткәрләренең социаль-икътисади проблемаларын чишү.</p>
Программаны тормышка	2025-2028

ашыру вакыты	
Бүлеклэр исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. Профессиональ сэнгаткэ һәм профессиональ ижатка максатчан ярдәм. 2. Мәдәни мирас объектларын дәүләт саклау һәм саклау. 3. 2025-2028 елларга музейлар һәм музей фондларын үстерү. 4. Сәләтле балалар һәм яшьләр өчен ярдәм, сэнгат һәм һөнәри белем системасын алга таба үстерү 5. Китапханәчелекне модернизацияләү һәм китапханә коллекциясен үстерү. 6. Милли мәдәниятне саклау һәм үстерү. 7. Кинематографияне үстерү, фильмнарны тарату һәм күрсәтү. 8. Мәдәният өлкәсендә бюджет акчаларын тотуның эффективлыгын арттыру, мәдәният өлкәсенә өстәмә ресурслар жәлеп итү өчен шартлар тудыру. 9. Милләтара мәдәни хезмәттәшлекне алга таба үстерү һәм милли мәдәни жәмгыятьләр һәм автономияләр белән мөнәсәбәтләрне көйләү. 10. Мәдәният һәм сэнгат эшчеләре өчен кадрлар әзерләү һәм алдынгы әзерлек, муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренә социаль ярдәм.
Финанслау күләме һәм чыганақлары	<p>Программа республика бюджетыннан һәм Әлки муниципаль районы бюджетыннан, һәм бюджеттан тыш чыганақлардан финанслана.</p> <p>2025-2028 елларга программаны тормышка ашыру өчен финанслау күләме 21,847,0 мең сум күләмендә планлаштырыла, шул исәптән ел буенча:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2025 - 5542,0 мең сум; 2026 - 5 276,0 мең сум; 2027 - 5,425.0 мең сум; 2028 - 5,604,0 мең сум. <p>Искәрмә: Программаны финанслау күләме фаразланган характерлы һәм тиешле финанс елы һәм планлаштыру чоры өчен "Әлки Муниципаль районы" муниципаль оешмасы бюджеты проектың төзегәндә ел саен ачыкланырга тиеш.</p>
Программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижәләре	<p>Төбәкнең социаль-мәдәни үзгәртеп коруларында мәдәни һәм сэнгат институтларының ролен арттыру.</p> <p>Районда яшәүчеләрнең интеллектуаль, әхлакый һәм ижади потенциалын арттыру.</p> <p>Районның мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү, шулай ук профессиональ үзешчән халык сэнгатен үстерү.</p> <p>Ижат төркемнәре санын 10% ка арттыру, аларда катнашучылар 20% ка, вакыйгаларны 20% ка, тамашачыларны 30% ка, кино тамашаларына 10% ка һәм алардан тулаем керемнәре 10% ка арттыру.</p> <p>Музейга килүчеләр саны 50% ка, музей фонды 35% ка арту.</p> <p>Үзәк китапханәнең бердәм мәгълүмат системасын үстерү һәм жәмәгать китапханәләре эшчәнлеген модернизацияләү</p> <ul style="list-style-type: none"> - Үзәк китапханә сайтлары санын 100% ка арттыру. - Үзәк китапханә системасының бердәм электрон каталогын үзәк һәм һәр авыл китапханәсе белән тулыландыру. - БУБ (бердәм уку билетына) ярдәмендә хезмәт күрсәткән укучылар санын 100% ка арттыру. - ҮКС китапханәләре практикасына электрон документлар керту.

	<p>- Үзәк китапханә фонды сатып алуны 50% ка арттыру, укучыга китаплар белән тәэмин итү 25% ка, резидентларга 20% ка кадәр.</p> <p>Балалар музыка мәктәпләрендә укучылар санын 15% ка арттыру.</p> <p>Мәдәният өлкәсендә кеше ресурсларын 15% ка үстерү.</p>
Программаны тормышка ашыручылар	<p>"Әлки район мәдәният бүлеге" муниципаль дәүләт учреждениесе;</p> <p>"Әлки районы мәдәният йорты" муниципаль бюджет учреждениесе;</p> <p>"Әлки жирлекара үзәк китапханәсе»;Муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе</p> <p>Муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе "С.М.Лисенкова исемендәге тарихи һәм жирле сәнгать музей";</p> <p>П.П. Хузангая исемендәге музей;</p> <p>"Әлки кино учреждениесе" муниципаль бюджет учреждениесе;</p> <p>"Балалар музыка мәктәбе" өстәмә белемнең муниципаль бюджет оешмасы;</p> <p>"Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районы мәгариф белән идарә итү" муниципаль дәүләт учреждениесе;</p> <p>Татарстан Республикасының Әлки муниципаль район Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге.</p>
Программаны тормышка ашыруның эффективлыгын бәяләү	<p>Программаны тормышка ашыруның эффективлыгы күздә тотыла:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районында яшәүчеләрнең мәдәният өлкәсендә күрсәтелгән хезмәтләр сыйфаты белән канәгатьләнү дәрәжәсен күтәрү. - Мәдәни һәм ял чараларында катнашучылар санын арттыру - Музей учреждениеләренә килүне арттыру һәм музей фондын арттыру - Китапханә хезмәтләре белән халыкны яктырту, килүләр саны һәм китапханәләрдә китап ллып уку санын арттыру - Мәдәни мирас объектларын теркәү һәм аттестацияләү - Кино күрсәтүне арттыру - Укыту процессының сыйфатын күтәрү - Түләүле хезмәтләренә арттыру
Программаның үтәлешенә контроль оештыру системасы	<p>Программаның үтәлешен координацияләү һәм контрольдә тоту Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районының Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла.</p>

Проблеманың эчтәлегә һәм аны программалы ысуллар белән хәл итүне нигезләү

Әлки муниципаль районы бай мәдәни потенциалга ия, ул милли мәдәният, тел үсеше һәм районда яшәүче гражданның шәхесен саклау өчен шартлар тудыра ала.

Райондагы чараларга региональ мәдәният йорты, 29 авыл мәдәният йорты, 18 авыл клубы учреждениесе керә, шулай ук машина клубы һәм пропаганда һәм мәдәни бригада, 36 китапханә барлыгы 349,194 данә китап булган,. 3 археологик объект. 2 федераль әһәмияттәге, 93 республика әһәмиятендәге, 23 жирле әһәмияттәге. ике филиалы булган Туган жир: МБУК "Л.М.Лисенков исемендәге Тарихи һәм жирле сәнгать музейе бар

Район китапханәләре 1529 укучыга хезмәт күрсәтә, бу китапханә хезмәтенең 82% тәшкил итә. Бер укучыга китап белән тәэмин итү - 22 данә китап, бер кешегә 17 данә. Музей учреждениеләре якынча 8000 тамашачы катнашкан 2572 фильм күрсәтүдә хезмәт күрсәтә. Регионда 140 ижат төркеме бар, 1,343 катнашучы белән алты төркем "милли" исеменә лаек

булды; 179 кеше халык өчен мәдәни хезмәт белән шөгыльләнә. Клублар өчен белгечләр белән тәмин итү - 70,7%, китапханәләр - 84%, музейлар - 50%, укытучылар - 75%. Клуб оешмаларында персонал әйләнеше 3,6% тәшкил итә. Белгечләрнең уртача айлык хезмәт хакы 47,750 сум.

Ләкин, мәдәният учреждениеләренең матди базасы зәгыйфь булып кала һәм халыкның мәдәни ихтыяжлары белән аларны канәгатьләндерү сәләте арасындагы аерманы киңәйтә. 6 мәдәният учреждениесе капитал ремонтка мохтаж. Күпчелек биналарда физик киём һәм тузу 60% тан артык, жиһаз киёме 70% ка җитә. Клуб оешмалары тавыш көчәйтү жиһазлары белән 48%, жиһазлар һәм техник чаралар белән 24%, сәхнә костюмнары 30% ка тәмин ителә, бу күрсәтелгән чараларның һәм мәдәни хезмәтләрнең сыйфатын тәэсир итә.

Мәдәният учреждениеләренең түләүле хезмәтләрдән кереме 1 миллион 420 мең сум.

Китапханәләр эшендәге актуаль проблемаларның берсе - китапханә коллекциясен сыйфатлы яңартуны тәмин итү. Сәүдә һәм балалар әдәбияты өчен ашыгыч ихтыяж бар. Үзәк Банк Фондының яңарту ставкасы бары тик 1,5% (стандарт 5%). Периодик басмаларга язылу өчен финанслау күләме озак еллар үзгәрмәде. Ләкин вакытлы матбугат бәясен ел саен арту сәбәпле, бу сумма девальвацияләнә һәм нәтижәдә ел саен газета-журнал исемнәре азрак сатып алына.

Безнең республикада яшә буынның эстетик тәрбиясе проблемалары аеруча мөһим. Музыка мәктәбе студентларының уңышын укытучылар һәм анда эшләүче бүтән хезмәткәрләр тәмин итә. Шуңа күрә Оешма персоналына аерым игътибар бирелә. Хәзерге вакытта Алькеевск балалар музыка мәктәбе персонал һәм яшә белгечләр кытлыгын кичерә. Командада 60 яшьтән узган пенсионерларның эш белән тәмин итү дәрәжәсе 50% тәшкил итә.

Кадрлар белән идарә итү системасының төп максаты - оешманы үстерү. Оешмада кадрлар белән идарә итүнең максатлары - педагогик персоналда кирәкле һөнәр һәм квалификация булу, оешма структурасында персоналның сан һәм сыйфат композициясенә оптималь катнашуы. хезмәткәрнең һәм тулаем алганда коллективның потенциалын эффектив куллану; хезмәт дисциплинасын һәм карьера үсешен яхшырту өчен кадрларны дәрәжә үстерү; квалификацияле белгечләр белән тәмин итү; идарә итү карарларын үтәүне контрольдә тоту.

Хәзерге взгыйятыне анализлау шуны күрсәтә: бу проблемаларны күпчелек дәүләт, ижтимагый, ижади, коммерция оешмалары, учреждениеләр һәм хезмәтләр берләштереп кенә чишәп була. Бу ситуация программа ысулларын кулланып берничә проблеманы чишүне үз эченә ала.

2025-2028 елларда Әлки муниципаль районында мәдәниятне үстерү программасы бу өлкәдә мәдәният үсешенә гарантияләнгән дәүләт ярдәме күрсәтергә тиеш; халыкның мәдәни тормышта үсеше һәм катнашуы өчен шартлар тудыру; профессиональ үзешчән сәнгать ижатын үстерү; сәнгать өлкәсендә өстәмә белем сыйфатын күтәрү, профессиональ эзерлекне үстерү һәм тормышка ашыру, яшә белгечләргә сәнгать һәм эстетик юнәлештә өстәмә белем бирү оешмасы белән тәмин итү; тарихи һәм мәдәни мирасны саклау; кино институтларының тотрыклы үсеше, кино тарату һәм күрсәтүләр; мәдәни товарларга керү мөмкинлеген тәмин итү; Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районын дөнья космосына кертү; мәдәни үсешнең өстенлекле юнәлешенә бюджет акчаларын туплау.

"2025-2028 елларга Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районында мәдәниятның үсеше" муниципаль программасы МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ГАМӨЛГӘ АШЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ПЛАНЫ

1. 1. Һөнәри сәнгатькә һәм Һөнәри иҗатка ярдәм итү

No .к.	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручылар	Үтәлү вакыты (еллар)	Финанслау чыганақлар ы	Елга чыгымнар күләме (мең сум)				
					2025	2026	2027	2028	Барлығы
1.	"Алтын битлек" балалар театр төркемнәре өчен конкурсы.	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
2	"Рәсәй җыры" заманча һәм халык рус җырларын башкаручылар конкурсы.	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
3	"Каравон" рус фольклоры фестивале	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
4	"Уйна, аккордеон!" Халык иҗаты фестивале.	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
5	Милли культуралар фестивале "Татарстан - безнең уртак йортыбыз"	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
6	Татар җырларының үзешчән башкаручылары конкурсы	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
7	Олы яшьтәге кешеләр өчен Республика иҗаты фестивале "Балкыш-Шайн"	Башкарма комитет, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86

8	КВН конкурсы (татар телендә)	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	15	16	17	18	66
9	Мәдәният хезмәткәрләренең профессиональ күнекмәләре	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	2	3	4	5	14
10	"Шома Бас" татар халык биеен башкаручы хореографик төркемнәргә күзәтү	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
11	Төбәкара фестиваль-"Идел-Йорт" театр фольклор конкурсы.	МК ТР,	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
12	"Иделким" балалар театры халык төркемнәренең республика фестивале-конкурсы.	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
13	Республика конкурсы "Everyәрбер жир өчен - үрнәк мәдәни институт"	МК ТР, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
14	"Айлан-байлан" татар милли биеенең төбәкара фестивале	МК ТР,	2025-2028	Жирле бюджет	20	21	22	23	86
15	Авыл жирлегендә социаль-мәдәни проектларны тормышка ашыру өчен ирекле эшне үстерү һәм булышу	Башкарма комитет, МБ	2025-2028	Жирле бюджет	40	41	42	43	166
	Барлыгы				297,0	312,0	327,0	342,0	1 278,0

2. Мәдәни мирас объектларын дәүләт саклавы һәм саклап калу

№ .к.	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручылар	Үтәү вакыты (еллар)	Елга гомуми чыгымнар (мең сум)
-------	---------------	----------------------	---------------------	--------------------------------

				2025	2026	2027	2028	Барлығы
1	Әлки муниципаль районының күчемсез мәдени һәм тарихи мирасын саклау һәм куллану. Identәйкәлләрне ачыклау, өйрөнү, сертификацияләү, саклау һәм дәвамлы ремонтлау. Әлки М.Р.ның "Тарих һәм жирле эсәрләр музейе" МБУК бинасы - яңа ачылган мәдени мирас объекты. Зур ремонт таләп итә.	Мәдәният бүлеге, Авыл торак пунктларының башкарма комитетлары, МБУК "С.М.Лисенков исемендәге Тарихи һәм региональ музей."	2025-2028	150	150	150	150	600
2	Тарихи һәм мәдени һәйкәлләрне саклау өчен куркынычсызлык чараларын үткәрү (билге, коймалар, регуляр ремонт һ.б.).	Мәдәният бүлеге, Авыл торак пунктларының башкарма комитетлары	2025-2028	50	51	52	53	206
3	Жимерелгән һәйкәлләрне саклау һәм башка гадәттән тыш эшләрне башкару	Мәдәният бүлеге, Авыл торак пунктларының башкарма комитетлары	2025-2028	50	51	52	53	206
Барлығы:				250,0	252,0	254,0	256,0	1012,0

3. 2025 – 2028 елларда музейларны һәм музей фондын үстерү.

No .к.	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручылар	Башкару вакыты (еллар)	Елга чыгымнар күләме, мең сум.					
				2025	2026	2027	2028	Барлығы	
1.	Музей фондын төбәк тарихы	МБУК	"	2025-2028	500	400	200	300	1 миллион

	объектлары белән жиһазлау	С.М.Лисенков исемендәге Тарихи һәм региональ музей. "						400 мең
2.	Музейның янғын куркынычсызлыгы	МБУК "С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. "	2025-2028	50	50	100	100	300
3.	Музей коллекцияләрен торгызу	МБУК " "С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. "	2025-2028	0	0	0	0	0
4.	Музей фондының куркынычсызлыгын тәэмин итү (янғын сигнализациясе системасы белән тәэмин итү, видео күзәтү)	МБУК "С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. "	2025-2028	50	50	100	100	300
5.	Нәшрият эшчәнлегенә	МБУК "С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. "	2025-2028	50	100	100	100	350
6.	Мәдәни һәм тәрбия чараларын үткәрү	МБУК "С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. "	2025-2028	200	200	300	300	1 миллион
7.	Жирле тарих буенча тикшеренү эшләре		2025-2028	50	100	100	50	300
8.	Туган як музеенең күргәзмәсен яхшырту һәм яңарту	МБУК "С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. "	2025-2028	500	100	100	100	800
9.	Квалификация күтәрү, һөнәри эзерлек	МБУК "	2025-2028	200	200	200	200	800

һәм республика музей берләшмәсе тормышында катнашу	“С.М.Лисенков исемкедәгеТарихи һәм региональ музей. ”							
Барлығы:			1 600,0	1 200,0	1 200,0	1 250,0	5 250,0	

4. Сәләтле балаларга һәм яшьләргә ярдәм итү, системаны алга таба үстерү сәнгать һәм һөнәри белем бирү

№ р / р	Вакыйгалар исеме	Жаваплылар	Үтәү вақыты	Елга чыгымнар күләме (мең сум)				Барлығы
				2025	2026	2027	2028	
1.	Музыкаль кораллар сатып алу	Балалар музыка мәктәбе	2025-2028	20	20	20	20	80
2.	Музыка һәм мәгариф әдәбияты сатып алу	Балалар музыка мәктәбе	2025-2028	10	10	10	10	40
3.	Хореографик һәм театр сәнгате бүлекләре студентлары, хор һәм халык уен кораллары ансамбльләре өчен сәхнә костюмнары тегү	Балалар музыка мәктәбе	2025-2028	100	100	100	100	400
4.	Сәләтле балаларны региональ ярдәм һәм социаль яклауны тормышка ашыру: Фестивальләр, ярышлар, күргәзмәләр, төрле дәрәжәдәге, региональ, республика, бөтен Россия, халыкар,а балалар ижаты спектакльләре үткөрү:.	Балалар музыка мәктәбе	2025-2028	60	60	60	60	240
5.	Укытучыларның педагогик осталык дәрәжәсен күтәрү. Укытучыларның төрле дәрәжәдәге: төбәк, республика, бөтенроссия, халыкара дәрәжәдәге семинарларда, педагогик осталык конкурсларында, методик эшләрдә катнашуы, шул исәптән Казан, Әлмәт, Яр Чаллы шәһәрләрендә мастер-классларда катнашуы, квалификация күтәрү.	Балалар музыка мәктәбе	2025-2028	20	20	20	20	80
Барлығы:				210,0	210,0	210,0	210,0	840,0

5. Китапханә эшен модернизацияләү һәм китапханә фондларын үстерү.

№	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручылар	Үтәү вакыты (еллар)	Елга чыгымнар күләме (мең сум)				
				2025	2026	2027	2028	Барлыгы
1	Кадрлар һәм тулыландырулар белән тәэмин итү (жирле бюджет)	Мәдәният бүлеге, МБУК "ҮКС"	2025-2028	110	110	110	110	440
2	"Руслан" системасында электрон каталоглар булдыру, китапханәгә. жиһазлар алу (электрон китапханә карталары, штрих-кодлар, укучылар)	ТР ММ, ТР Милли Китапханәсе, Мәдәният бүлеге, МБУК "ҮКС"	2025-2028	10	10	10	10	40
3	Китап коллекцияләренә куркынычсызлыгын хәзерге стандартларга туры китерү өчен шартлар китерү: керү ишәкләрен ныгыту, тәрәзәләргә барлар кую. Librayәрбер китапханә учреждениесе өчен яңгың техникасы сатып алу	Мәдәният бүлеге, ЖБК, МБУК "ҮКС"	2025-2028	25	25	25	25	100
4	Кулланучыларга хезмәт күрсәтү; Әлки Үзәк китапханәсен халыкка заманча мәгълүмати һәм китапханә хезмәтләрен оештыру формасы буларак саклау; "2014-2022 елларда Татарстан Республикасы мәдәниятен үстерү." Дәүләт Программасын тормышка ашыру (2019 елның 6 июнендә үзгәртелгән) ", " Китапханәләр һәм китапханәчелек турында "гы Татарстан Республикасы Законы; "Россия Федерациясендә балалар һәм яшьләр укуга булышлык итү концепциясе" (Россия Федерациясе Хөкүмәте 1155нче номер); Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгының Татарстан Республикасы «Укучының мәдәни нормативы»; Мәгариф һәм фән министрлыгының Мәдәният һәм мәгариф проекты 2018-2024 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга «Әлки Жирлекара үзәк китапханәсе» МБКУләрен үстерү стратегиясе;	Мәдәният бүлеге	2025-2028	10	10	10	10	40

	«Балачак унъеллыгы» федераль социаль программасы; «2025 елга кадәр Россия Федерациясендә дәүләт гаилә сәясәте концепциясе " һ. б.							
6	Китапханә жиһазлары белән жиһазландыру: уку һәм компьютер өстәлләре, киштәләр, урындыклар, китап киштәләре, кафедралар, пәрдәләр	МК ТР, РИК, мәдәният бүлеге, МБУК "КБС"	2025-2028	20	20	20	20	80
7	Китапханәчелек өлкәсендә норматив, методик һәм лингвистик аспектларны үстерү; Китапханәчелекне жайга салучы хокукый кагыйдәләр эшләү; Китапханә эше практикасына эффектив формалар һәм ысуллар керту, Китапханәчеләрнең ижади инициативасын үстерү; Үзәк Китапханә һәм С/Ф эшчәнлеген көйләүче документларны эшләү һәм раслау. "Ел китабы" республика конкурсында катнашу; МК ТР "Лидер" премиясенә республика конкурсында катнашу; "Ижади эзләү" Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгын бүләкләү өчен республика конкурсында катнашу; "Авыл һәм балалар" категориясендә ел саен үткәрелә торган "Ел балалар китапханәсе" конкурсында катнашу; "Ел балалар китапханәчесе" республика конкурсында катнашу; Авыл торак пунктлары территориясендә урнашкан иң яхшы мәдәният учреждениеләрен акча стимуллаштыру буенча республика конкурсында катнашу. Республика конкурсында катнашу Тажикстан Республикасы Мәдәният министрлыгы гранты өчен ижади проектлар	МБУК "КБС", ТР ММ, ТР МК ТР ММ, ТР МК ТР ММ, ТР МК ТР РБК, ҮБК ТР РБК, ҮБК ТР ММ, Үзәк китапханә ТР ММ, жирле бюджет	2025-2028	20	20	20	20	80

	Ел саен Бөтенроссия китапханә көне	Мәдәният Бүлеге культурасы, МБУ "ҮМС"						
8	<p>Үзәкзәк китапханә эшенең балалар, яшьләр һәм башка төркемнәрнең информацийон, танып белү, ял итү һәм эстетик ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен оештыру. Китапларны һәм укуны пропагандалау өчен мәдәни-тәрбия эшчәнлеген киңәйтү. Инновация эффе́ктив формаларны һәм эш ысулларын Centralзәк китапханә практикасына кертү (кызыксыну клублары, китап театрлары, флешмоблар, жәйге уку бүлмәләре, электрон презентацияләр һ.б.);</p> <p>Үзәк китапханә эшчәнлегенең төп өлкәләрендә мәдәни, мәгариф, мәгариф һәм күнел ачу чараларын үткөрү;</p> <p>Милли мәдәният китапханә үзәкләренең эшен консолидацияләү һәм камилләштерү (Юхмачы С.Б. - Россия мәдәният үзәге; Хузангай ҮК - Чуваш мәдәнияты; Нижнеалькеевская ҮК - татар мәдәнияты);</p> <p>Мәктәпкәчә һәм мәктәп яшендәге балалар өчен китапханә хезмәтләре үзәге буларак Үзәк балалар китапханәсен берләштерү;</p> <p>Район китапханәләренең тарихын торгызу өстендә эшне дәвам итү;</p> <p>Инвалид балалар өчен хезмәтләр;</p> <p>Өйдәге карт инвалидларга хезмәт күрсәтү;</p> <p>Шәхси ижади проектларны тормышка ашыру;</p> <p>"Мәктәп балалары өчен мәдәни стандартлар" республика проекты тормышка ашыру;</p> <p>Филиал китапханәләренең максатчан программаларын тормышка ашыру</p>	Мәдәният бүлеге, МБУК "ҮКС",	2025-2028	15	15	15	15	60
	Барлығы:			2235	2236	2237	2238	840

Белгечләр белән тәэмин ителеш	2024
Китапханәләр	84 %
Клуб учреждениеләре	70,7%
Балалар музыка мәктәбе	60%

Китапханәләргә вакытлы матбугат килү.

Китапханәләрнең исеме	газеталар		журналлар	
	нормасы	факт	нормасы	факт
Авыл	20	4	20	3
Үзәк китапханә	50	16	70	24
БК	40	4	60	13

Китапханәләргә китаплар кайту.

Китапханәләрнең исеме	нормасы	факт	%
Авыл	500	0	0
Үзәк китапханә	5000	0	0
БК	6000	0	0

6. Милли мәдәниятне саклау һәм үстерү

№	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручылар	Башкару вакыты (еллар)	Елга чыгымнар күләме (т.р.)				
				2025	2026	2027	2028	Барлыгы
1.	Татарстан Республикасының Әлки муниципаль районы Советы каршында милли культураларны, гореф-гадәтләрне һәм йолаларны үстерү буенча даими комиссия төзү.	Мәдәният бүлегенең уртак советы	2025-2028	0	0	0	0	0
2.	КДУга булышу өчен РМЙ методик офисы белән методик әдәбият бастыру.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РДК"	2025-2028	5	5	5	5	20
3.	Клуб учреждениеләрендә милли мәдәни	Мәдәният бүлеге,	2025-2028	0	0	0	0	0

	үзәкләр үсеше: Демидово авыл клубы(рус), Әхмәт АМЙ (Тат.), Хузангай авыл клубы (Чув.), Иске Кората АМЙ (Чув.), Югары Әлморза АМЙ (Тат.), Иске Матак АМЙ (Чув.), Югары Әлки АК (Тат.), Югары Кәчи АК (Чув.), Садиково АК (русча)	МБУ "РМЙ", ҮБС						
4.	Күргәзмәләр үткәрү - ярминкәләр, халык сәнгате һәм декоратив һөнәрчелек фестивалләре, шулай ук республика дәрәжәсендәге чараларда катнашу.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", ҮБС	2025-2028	50	50	50	50	200
5.	Массакүләм мәгълүмат чараларында һәм социаль челтәрләрдә милли мәдәниятне саклау һәм үстерү өчен вакыйгаларны даими яктырту	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", ҮБС	2025-2028	0	0	0	0	0
6.	Региональ бәйрәм Сабантуй һәм авылы Сабантуе	РИК, авыл хакимияте. авыл хужалыгы мәдәният бүлеге, , ИСП	2025-2028	100	110	120	130	460
7.	Республика көне. Авыл көне. Милли культуралар фестивале "Гасырлар дәвамында Әлки төбәге яшәсен". Халык фестивале.	РИК бүлеге, МБУ "РМЙ"	2025-2028	100	110	120	130	460
8.	Милли бәйрәм Науруз.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РДК"	2025-2028	30	31	32	33	126
9.	Региональ бәйрәм Масленица, Кыш белән сабуллашу.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РДК"	2025-2028	30	31	32	33	126
10.	Питер көне бәйрәме.	ИСП Мәдәният бүлеге	2025-2028	30	31	32	33	126
11.	Милли бәйрәм "Рамазан"	МБУ"РМЙ", ИСП	2025-2028	30	31	32	33	126
12.	Милли бәйрәм "Курбан Бәйрәм"	МБУ"РМЙ", ИСП	2025-2028	30	31	32	33	126
13.	Рәсәйнең "Троица" бәйрәме (фольклор бәйрәме).	Мәдәният бүлеге, МБУ"РМЙ", ИСП	2025-2028	30	31	32	33	126
14.	Раштуа кароллары. Раштуа очрашулары, жыельшлар.	Мәдәният бүлеге, ИСП	2025-2028	30	31	32	33	126
15.	Пасха бәйрәмнәре, уеннар, балалар өчен түгәрәк биюләр.	Мәдәният бүлеге, ИСП	2025-2028	20	21	22	23	86
16.	Милли бәйрәм "Kaz omese".	Мәдәният бүлеге,	2025-2028	20	21	22	23	86

		ИСП						
17.	Яблоневи сакланды. Пирог фестивале. Бал сакланган. Бал татлы бэйрәме.	Мәдәният бүлеге, ИСП	2025-2028	50	51	52	53	206
18.	Чуаш милли бэйрәме "Уяв".	ИСП, Мәдәният бүлеге	2025-2028	200	210	220	230	860
19.	Яңа ел яшьләр маскарад шары.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РДК", СДК, авыл.	2025-2028	200	210	220	230	860
20.	Яңа ел балалар чыгышлары.	Мәдәният бүлеге, РМЙ, ҮМЙ, ИСП	2025-2028	60	61	62	63	246
21.	Гаилә, мэхәббәт һәм тугрылык көне. Гаилә бэйрәмнәре.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", КФОР	2025-2028	30	31	32	33	126
22.	Әниләр көне. (бэйрәм концертлары, күп балалар аналарын, солдатларның әниләрен, өй фронтовикларын хөрмәтләү)	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", КФОР	2025-2028	30	31	32	33	126
23.	Ватанны саклаучылар көнен.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", КФОР	2025-2028	30	31	32	33	126
24.	Сәләтле яшьләр региональ фестивале.	МБУ "РМЙ" РИК, ОДМС,	2025-2028	50	51	52	53	206
25.	Халыкара картлар көне (концертлар, ветераннарны һәм өй фронтовикларын хөрмәтләү)	МБУ «РДК», ОСЗ, СДК	2025-2028	50	51	52	53	206
26.	Халыкара хатын-кызлар көне. Бэйрәм чаралары.	МБУ «РДК», ОСЗ, СДК	2025-2028	50	51	52	53	206
27.	Мәдәни эшчеләр көне. Профессиональ бэйрәм.	Мәдәният бүлеге	2025-2028	50	51	52	53	206
28.	Көзгә яшьләр балы. Балалар Көзләре.	МБУ "РДК", СДК	2025-2028	30	31	32	33	126
29.	Жиңү көне. Тематик вакыйгалар сериясе.	Мәдәният бүлеге МБУ «РДК», ОСЗ, СДК	2025-2028	50	51	52	53	206
30.	Укучылар һәм үзешчән авторларның региональ конкурсы.	Мәдәният бүлеге	2025-2028	50	51	52	53	206
31.	Паспортларның тантаналы тапшыру	Мәдәният бүлеге, РИС, Әлки районындагы	2025-2028	15	15	15	15	60

		Татарстан Республикасы өчен Россия Федерациясенен Федераль миграция хезмәтенен ТП.						
32.	Профессиональ бәйрәмнәр үткәрү	Мәдәният бүлеге, РМЙ, РИК	2025-2028	50	51	52	53	206
33.	Район хәрби хезмәткә чакырылучылар көне	Хәрби теркәлү һәм чакыру офисы, ОДМСТ, мәдәният бүлеге	2025-2028	30	31	32	33	126
34.	Район күзәтү-авыл үзешчәннәре, учреждениеләре һәм оешмалары арасында үзешчән халык сәнгате конкурсы	МБУ ҮМЙ, мәдәният бүлеге, оешма житәкчеләре	2025-2028	200	210	220	230	860
35.	Клуб формироваиеләрен булдыру һәм аларга булышу.	Мәдәният бүлеге	2025-2028	10	10	10	10	40
36.	"Иң яхшы режиссер", "Иң яхшы артист" региональ конкурслар үткәрү. менеджер”, “Иң яхшы клуб менеджеры”.	Мәдәният бүлеге	2025-2028	50	51	52	53	206
37.	Яңа сәнгать коллективлары булдыру. үзешчән спектакльләр, балалар ижатын оештыру. Фольклор төркемнәрен булдыру.	Мәдәният бүлеге	2025-2028	30	31	32	33	126
38.	"Наркотиксыз тормыш", "Без сәламәт яшәү рәвеше өчен", "Экстремизмга юк", "Яшь экологлар", "Яшь жирле тарихчылар", "Без Ватаныбызны яратабыз" акцияләрен үткәрү.	Мәдәният бүлеге МБУ «РМЙ», АМЙ, АК	2025-2028	50	51	52	53	206
39.	Сәнгать коллективларын әзерләү. “милли” титулына ия үзешчән спектакльләр.	Мәдәният бүлеге МБУ «РМЙ», АМЙ, АК	2025-2028	5	5	5	5	20
40.	"Россия Федерациясенен Дәүләт флагы көне" - чаралар сериясе	Мәдәният бүлеге МБУ «РМЙ», АМЙ, АК	2025-2028	10	10	10	10	40
41.	Милли бердәмлек көне - вакыйгалар сериясе	Мәдәният бүлеге МБУ «РМЙ»,	2025-2028	10	10	10	10	40

1	<p>Еллык массакүләм чаралар һәм кинофестивальләр:</p> <p>"Балалар киносының зур бәйрәме"</p> <p>"Казан халыкара мөселман кинофестивале"</p> <p>"Кино марафоны - Жиңүнең сүнмәс нуры"</p> <p>«Хокук бозуларны профилактикалау һәм хокукый аң формалаштыру буенча» Социаль юнәлештәге, тормыш иминлеге нигезләре, белемнең төрле тармакларын пропагандалау чаралары</p> <p>Тематик кино күрсәтү:</p> <p>"Минем Ватаным"</p> <p>"Экран һәм китап"</p> <p>"Әй, хатын-кыз, жирдәге матурлык!"</p> <p>"Татарстан. Гасырлар һәм еллар ",</p> <p>"Картлар көне"</p> <p>"Наркотиксыз дөнья өчен"</p> <p>"Сәламәт яшәү рәвеше - сәламәт халык"</p> <p>"Уттан сакланыгыз"</p> <p>"Зур Жиңү"</p> <p>"Язмышыңны бозма", репертуар планнары буенча мөһим даталар өчен башка кино вакыйгалары.</p> <p>Ел саен Россия киносы көне</p>	Киноучреждениес е	2025-2028	70	70	70	70	280
2	Кино жиһазларына хезмәт күрсәтү		2025-2028	60	60	60	60	240
	Барлығы:			130,0	130,0	130,0	130,0	520,0

8. Милләтара мәдәни хезмәттәшлекне алга таба үстерү һәм милли-мәдәни жәмгыятьләр

һәм автономияләр белән мөнәсәбәтләрне жайга салу.

№	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручылар	Башкару вакыты (еллар)	Елга чыгымнар күләме (т.р.)				
				2025	2026	2027	2028	Барлыгы
1	Сәнгатьтә катнашу иң зур республика, халыкара һәм Россия ярышларында төркемнәр һәм аерым башкаручылар: - "Уяв" - реп. Чуваш культурасы бәйрәме - "Каравон" - Россия фольклор фестивале - "Сабантуй" - шәһәр. Чуваш кушылмасы проекты белән Казан	Мәдәният бүлеге, ижтимагый оешма, ОДМС	2025-2028	200	210	220	230	860
2	"Сабантуй" төбәкара бәйрәмдә еллык саен катнашу, төркемнәр һәм аерым башкаручылар.	РМЙ, РИК, мәдәният бүлеге	2025-2028	100	110	120	130	460
3	Пенза шәһәрәндә, Ульяновск өлкәсендә, Чуваш Республикасында, Ульяновск өлкәсендә, Чуваш Республикасында сәнгать коллективлары һәм аерым башкаручыларның чыгышы буенча Регионара килешүне үтәү йөзеннән	РМЙ, РИК, , мәдәният бүлеге	2025-2028	50	51	52	53	206
4	"Безнең йортыбыз - Татарстан" Республика этнокультура фестивалендә катнашу	Мәдәният бүлеге, ижтимагый оешма	2025-2028	20	21	22	23	86
5	Татар халык биеүендә һәм "Шома Бас" этнографик биеүендә хореографик һәм фольклор төркемнәренә республика шоу-конкурсында катнашу	Мәдәният бүлеге, ижтимагый оешма	2025-2028	30	31	32	33	126
6	Үзешчән ветераннар башкаручылар арасында "Балкыш» ("Балкыш") республика фестивалендә катнашу	РИС, мәдәният бүлеге	2025-2028	20	10	20	10	60
7	Әлки районында Татарстан Республикасы , БДБ илләре һәм чит илләр делегацияләре очрашуын каршы алу.	РИС, мәдәният бүлеге, ОДМС, ижтимагый оешма	2025-2028	30	31	32	33	126

8	"Нечкэбил" хатын-кыз матурлыгы, ана һәм гаилә конкурсында катнашу.	РИС, мәдәният бүлеге	2025-2028	30	31	32	33	126
9	"Ел хатын-кызы. Ел ир-аты: хатын-кыз карашы» республика конкурсында катнашу	РЕС, мәдәният бүлеге, ОДМС, ижтимагый оешма	2025-2028	30	31	32	33	126
10	"Иделкаем" театр төркемнәренең региональ һәм республика конкурсын республикакүләм конкурсында үткәрү һәм катнашу.	Мәдәният бүлеге, ОДМСТ, ижтимагый оешма	2025-2028	30	31	32	33	126
11	"БАТАН" яшьләр халык ижаты фестиваль-конкурсы	Мәдәният бүлеге	2025-2028	25	26	27	28	106
12	"Чатыр Тауда жыен" Халыкара төрки халык сәнгате фестивале	Мәдәният бүлеге	2025-2028	15	16	17	18	66
	Барлыгы:			580,0	599,0	638,0	657,0	2 474,0

9. Кадрлар эзерләү һәм мәдәният һәм сәнгать хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү, муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренә социаль ярдәм күрсәтү

No.к	Чаралар исеме	жаваплы башкаручылар	Билгеләнгән дата (еллар)	Елга гомуми чыгымнар (мең сум)				
				2025	2026	2027	2028	Барлыгы
1	Барлык дәрәжәдәге белгечләргә ихтыяжны күзәтү, белгечләргә гаризалар эзерләү һәм мәдәният һәм сәнгать учреждениеләренә кабул итү планы. максатлы өлкәләрдә.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", МБУ "ҮКС", МБУК "С.М.Лисенков исемендәге тарихи Төбәк музейе. "	2025-2028	0	0	0	0	0
2	Югары һәм урта махсулаштырылган уку йортларында белгечләрне максатчан эзерләү өчен социаль тәртип эзерләү.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", МБУ "ҮКС", МБУК "С.М.Лисенков исемендәге тарихи Төбәк музейе. "	2025-2028	0	0	0	0	0
3	Мәдәният һәм сәнгатьнең югары һәм урта махсулаштырылган уку йортларында аспирантура	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", МБУ	2025-2028	0	0	0	0	0

	ярминкәләрендә катнашу.	"ҮКС", МБУК " "С.М.Лисенков исемендәге тарихи Төбәк музейе. "						
4	Татарстан Республикасы Мәдәният Министрлыгының Өстәмә Профессиональ Мәгариф Институты планы нигезендә мәдәният учреждениеләре менеджерларын һәм белгечләрен квалификациясен күтәрү.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", МБУ "ҮКС", МБУК " "С.М.Лисенков исемендәге тарихи Төбәк музейе. "	2025-2028	5	10	10	10	35
5	Мәктәпне тәмамлаучылар арасында карьера белән идарә итүгә багышланган чаралар, тәҗрибә алмашу аша алдынгы күнегүләр (остаханәләр, семинарлар, күрсәтү чаралары, методик тикшерүләр һ.б.).	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", МБУ "ҮКС", МБУК " "С.М.Лисенков исемендәге тарихи Төбәк музейе. "	2025-2028	15	15	15	15	60
6	Мәдәният хезмәткәрләренең мактаулы исемнәр бирү, Мактау законнары нигезендә Мактау грамоталары һәм башка мактаулы бүләкләр бирү өчен вәкиллеге.	Мәдәният бүлеге, МБУ "РМЙ", МБУ "ҮКС", МБУК " "С.М.Лисенков исемендәге тарихи төбәк музейе. "	2025-2028	0	0	0	0	0
	Барлығы:			20,0	25,0	25,0	25,0	95,0

Шартлы билгеләр:

Татарстан Республикасы Мәдәният Министрлыгы, Муниципаль бюджет учреждениеләре: "Район Мәдәният Йорты" (МБУ "РДК"), "Үзәкләштерелгән Китапханә Системасы" (МБУ "КБС"), Үзәк Балалар Китапханәсе (СДВ), Татарстан Республикасы балалар китапханәсе (РДБ РТ), МБУК " Л.М. Лисенков исемендәге тарихи һәм жирле сәнгать музейе". (ОДМС), инфраструктура үсеше бүлеге (IDD), авыл башкарма комитетлары (авыл башкарма комитетлары), район Башкарма комитеты (РБК).